

Kasdienės mintys puoselėti sielą, kurias iš svarbiausių
pasaulio tekstų atrinko ir surašė Levas Tolstojus

Išminties kalendorius

LEV TOLSTOJ

OBUOLYS

Pirmą kartą lietuviškai

Išminties kalendorius

LEV TOLSTOJ

Iš rusų kalbos vertė
AISTIS KELERTAS
ALEKSANDRAS TYLA
LINAS VAITKUS

PRAKALBA

Mintis, surinktas čia, paėmiau iš galybės kūrinių ir minčių rinkinių. Mintys be parašo arba yra ištrauktos iš rinkinių, kurių autoriai nenurodyti, arba priklauso man. Kitos mintys pasirašytos jų autorių, tik, deja, kai jas perrašiau, tiksliai nesižymėjau, iš kokio tiksliai kūrinio. Dažnai verčiau autorių mintis ne iš originalų, o iš vertimų į kitas kalbas, todėl mano vertimas gali pasirodyti ne visai tikslus. Kita priežastis, dėl ko tos mintys gali ne visai atitikti originalus, – rinkdamas neretai pavienes mintis iš ilgų svarstymų, dėl aiškumo ir išpūdzio vientisumo turėjau praleisti kai kuriuos žodžius ir sakinius, o sykiomis ne tik pakeisti žodžius kitais, bet ir išreikšti mintį savais žodžiais, nes *mano knygos tikslas yra* ne pateikti tikslūs žodiniai rašytojų vertimus, o *naudojantis didžiomis, vaisingomis skirtingų rašytojų mintimis suteikti gausiam skaitytojų būriui kasdienį skaitymo šaltinį, aptariantį geriausias mintis ir jausmus.*

Norėčiau, jog kasdien skaitydami šią knygą žmonės patirtų tą patį gerą, pakilų jausmą, kurį jutau ją sudarydamas ir tebejaučiu tiek kasdien skaitydamas, tiek taisydamas antrąjį jos leidimą.

LEVAS TOLSTOJUS, 1908 m. kovas. Jasnaja Poliana

Geriau žinoti nedaug išties gera ir reikalinga nei labai daug vidutiniška ir nereikalinga.

Koks didelis turtas gali būti nedidelėje rinktinėje bibliotekoje! Iš visų civilizuotų pasaulio šalių per tūkstantį metų atrinktų išmintingiausių ir verčiausių žmonių bendruomenė pateikė mums savo mokslo bei išminties rezultatus. Patys žmonės nepasiekiami, jie, galimas daiktas, būtų nekantrūs, jeigu sutrikdytume jų vienetą ir nutrauktume užsiėmimus, gali būti, kad visuomeninės sąlygos neleistų bendrauti su jais, bet mintis, kurios jie neatskleidė netgi geriausiems savo draugams, užrašyta čia aiškiais žodžiais mums, pašaliniais kito amžiaus žmonėms. Taip, mes skolingi geroms knygoms už svarbiausias dvasines mūsų gyvenimo geradarystes.

RALEFAS VOLDAS EMERSONAS

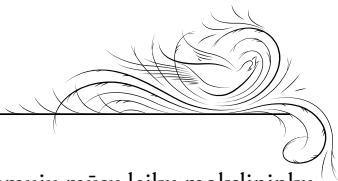
Per daug knygų blaško protą. Todėl skaityk tik tas, kurios neginčijamai pripažintos geromis. Jeigu kada nors kils noras laikinai pereiti prie kitokių kūrinių, niekada nepamiršk grįžti prie pirmųjų.

LUCIJUS ANEJUS SENEKA

Iš pradžių skaitykite tik geriausias knygas, nes visų įveikti nespėsite.

HENRIS DEIVIDAS TORO

Skirtumas tarp tikrų fizinių ir proto nuodų yra tas, kad dauguma fizinių nuodų būna bjauraus skonio, o proto nuodai laikraščių ir kvailių knygų pavidalo, deja, dažnai būna patrauklūs.

Vienas iš šiurkščiausių prietarų yra vadinamųjų mūsų laikų mokslininkų prietas, kad žmogus gali gyventi be tikėjimo.

Visada, visais laikais žmonės troško žinoti, bent kiek nutuokti apie pradžią arba galutinį savo žemiškojo egzistavimo tikslą, ir religija radosi, kad patenkintų šį jų poreikį, nušviestų ryšį, kuris sieja visus žmones kaip brolius, turinčius vieną bendrą kilmės šaltinį, vieną bendrą gyvenimo uždavinį ir vieną bendrą galutinį tikslą.

DŽIUZEPĖ MADZINIS

Kiekvienos religijos prasmė yra atsakymas į klausimą: „Kodėl aš gyvenu ir koks mano santykis su supančiu bekraščiu pasauliu?“ Nėra nė vienos religijos, nuo rafinučiausios iki pačios primityviausios, kurioje nebūtų šito žmogaus santykio su pasauliu nustatymo. Visų religijų šerdyje – vienos amžinos tiesos šaltinis.

Tegu persai nešioja savo taovidus, žydai savo jarmulkas, krikščionys savo kryžius, musulmonai savo pusmėnulį, bet tegu visi atmena, jog tai tik išoriniai ženklai, o tikrosios visų religijų esmės – artimo meilės – vieno-dai reikalauja Manu, Zaratustra, Buda, Mozė, Sokratas, Galilėjus, Jėzus, Povilas, Mahometas.

EVALDAS FLIUGELIS

Žmogaus gyvenimas be tikėjimo – gyvūno gyvenimas.

Tas, kuris žino sveiko proto taisykles, yra žemiau už tą, kuris jas mėgsta. Tas, kuris jas mėgsta, yra žemiau už tą, kuris jas vykdo.

KINŲ PATARLĖ

Svarbiausias mūsų gyvenimo klausimas: „Ar šią trumputę mums skirtą gyvenimo atkarpą darome tai, ko iš mūsų nori Tas, kuris pasiuntė mus gyventi? Ar tai mes darome?“

Kai man sunku, prašau Dievą padėti. Bet mano pareiga tarnauti Viešpačiui, o ne Jo pareiga tarnauti man. Kai tik prisimenu tai, našta palengvėja.

Mums skirtą darbą turime atlikti sąžiningai ir nepriekaištingai, nesvarbu, ar vieną dieną tikimės tapti angelais, ar tikime esą kilę iš šliužų.

DŽONAS RASKINAS

Įsivaizduok, kad gyvenimo tikslas – tavo laimė, ir gyvenimas tampa žiauria beprasmybe. Pripažink tai, ką sako ir žmonių išmintis, ir tavo protas, ir tavo širdis: gyvenimas yra tarnystė Tam, kuris pasiuntė tave į pasaulį, ir jis taps nuolatiniu džiaugsmu.

Net ir nenorėdami negalime nejausti savo ryšio su visu žmonių pasauliu: mus sieja ir pramonė, ir prekyba, ir menas, ir žinios, ir, svarbiausia, mūsų padėties bendrumas, santykio su pasauliu bendrystė.

Geri žmonės vieni kitiems padeda to nejausdami, o blogi tyčia veikia vieni prieš kitus.

KINŲ PATARLĖ

Viskam savas laikas, savi trūkumai: niekas negali apsieiti be kitų pagalbos, todėl ir turime padėti vieni kitiems paguoda, patarimais ir išpėjimais.

Iš *DIEVOTŲ MINČIŲ*

Visi Adomo vaikai – vieno kūno dalys. Kai kenčia viena, kitos kankinasi. Jeigu esi abejingas kitų kančioms, nenusipelnei būti vadinamas žmogumi.

SADIS

Visa žmonijos istorija, kiek mes žinome, yra jos judėjimas į vis didesnę vienybę.

Žaizda, palikta šaunamojo ginklo, dar gali išgyti, bet žaizda, padaryta liežuvio, – niekada.

PERSŲ PATARLĖ

Kas nenusideda kalbėdamas, tas yra tobulas žmogus; jis sugebės pažaboti ir visą kūną. Jei mes įbrukame žąslus arkliams į nasrus, kad mums paklustų, mes suvaldome ir visą jų kūną. Štai kad ir laivai: nors jie tokie dideli ir smarkių vėjų genami, mažytis vairs juos pakreipia, kur nori vairininkas. Taip ir liežuvis yra mažas narys, bet moka girtis didžiais dalykais. Žiūrėkite, kokia maža ugnelė padega didžiausią girią; ir liežuvis yra ugnis, nedorybės visetas.

JOK 3, 2–6

Išgirdęs, kaip žmonės kalba apie kitų ydingumą, nepritark jų mėgavimuisi. Išgirdęs apie blogus žmonių darbus, nesiklausyk iki galo ir stenkis pamiršti tai, ką išgirdai. O klausydamasis apie geradarius, įsimink ir pasakok.

Taip elgdamasis greitai priprasi prie to, kad išgirdęs apie žmonių blogį jausiesi toks pat įskaudintas, lyg vainotų tave patį, ir, kai nuo tavo liežuvio galo nutrūks piktas žodis apie artimą, tau bus taip pat skaudu, kaip skėlus sau antausį.

RYTŲ IŠMINTIS

Ginčų klausykis, bet į juos nesikišk.

NIKOLAJUS GOGOLIS

Tariau: „Apdairiai elgsiuosi savo kelyje, kad nenusidėčiau liežuviu; savo burną užčiaupsiu, kai nedorėliai būna arti.“

Ps 39, 2

Bijok būti žmonių vienybės griovėju, žodžiais keliančiu negerus jausmus.

Daug pastangų reikia daryti gera, bet ne mažiau ir susilaikyti nuo blogio.

Kad pasiektum šventumą, nieko nėra svarbiau už susilaikymą. Susilaikymas turėtų būti ankstyvas įprotis. Jeigu tai ankstyvas įprotis, jis virsta dorybe. Tam, kuris tvirtai doras, nėra nieko, ko negalėtų įveikti.

LAODZI

Ramybė pasiekama ne tuščių troškimų patenkinimu, o, priešingai, tokių troškimų atsisakymu. Jeigu nori įsitikinti, kad tai tiesa, įdėk į išsivadavimą nuo tuščių troškimų bent pusę to darbo, kurį iki šiol švaistei jiems išpildyti, ir greitai išvysi, jog šitoks elgesys suteiks gerokai daugiau ramybės ir laimės.

PAGAL EPIKTETĄ

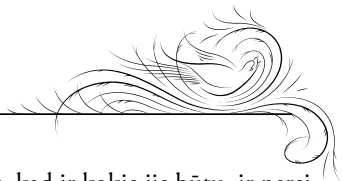
Šlovė žmogui, nepasiduodančiam pagundai. Dievas bando kiekvieną: vieną turtais, kitą skurdu; turtuolį – ar išties ranką vargstančiajam, varguolį – ar nuolankiai kęs nemurmėdamas savo kančias.

TALMUDAS

Tik tą pavadinsiu tikru vežėju, kas sulaiko savo pyktį, lekiantį tarsi veržlus vežimas; kiti, bejėgiai, tik laikosi už pavadžio.

DHAMAPADA, BUDOS IŠMINTIES KNYGA

Kad ir kiek kartų tektų kristi nepasiekus pergalės prieš savo aistras, nenusimink. Bet kokios pastangos kovoti silpnina aistrą ir lengvina pergalę prieš ją.

Reikia būti geram su visokiais žmonėmis, kad ir kokie jie būtų, ir nereikalauti iš jų to, ko jie negali padaryti – tapti kitais žmonėmis.

PAGAL ARTURĄ ŠOPENHAUERĮ

Nieko neniekinkite, gniaužkite savo širdyje nedorus vertinimus, užgaulius artimo įtarimus, visada sau gerai aiškinkite kitų poelgius ir žodžius.

IŠ *DIEVOTŲ MINČIŲ*

1) Neatidėk rytojui to, ką gali padaryti šiandien. 2) Neversk kito daryti to, ką gali padaryti pats. 3) Išdidumas kainuoja daugiau nei tai, ko reikia pavalgyti, atsigerti, apsirengti ir pernaktuoti. 4) Kiek mes kankinomės dėl to, kas neįvyko, bet galėjo įvykti. 5) Įširdęs prieš ką nors sakydamas ar darydamas suskaičiuok iki dešimties. Jeigu širdis neatlyžo, suskaičiuok iki šimto, jei dar ne – skaičiuok iki tūkstančio.

PAGAL TOMĄ DŽEFERSONĄ

Kuo žmogus protingesnis ir geresnis, tuo daugiau gėrio pastebi žmonėse.

Gerumas puošia gyvenimą, išsprendžia visus prieštaravimus, painiavą išaiškina, sunkų padaro lengvą, niūrų – džiaugsmingą.

Krikščionių mokymas yra toks paprastas, kad net kūdikiai tiesiogiai jį supranta. Tik žmonės, kurie nori atrodyti ir vadintis krikščionys, bet iš tikro nėra, gali jo nesuprasti.

Buda sakė: „Žmogus, kuris pradeda gyventi dėl sielos, panašus į žmogų, kuris įneša šviesą į tamsų kambarį. Tamsa kaipmat išsisklaido. Tik būk atkaklus tokiame gyvenime, ir tavyje įvyks visiškas nušvitimas.“

Paskutinis Kristaus pamokslas apibendrina visą jo mokymą: „Mylėkite vieni kitus, kaip aš jus mylėjau, ir dėl to visi pažins jus kaip mano mokinius, jeigu mylėsite vieni kitus.“ Jis nesako, jei tikėsite tuo ar kitkuo, tik „jeigu mylėsite“. Tikėjimas keičiasi kartu su nepalaujama požiūrių ir žinių kaita; jis susijęs su laiku ir kinta su juo. O meilė nelaikina, ji nepakeičiama, amžina.

Mano religija – tai meilė viskam, kas gyva.

Iki krikščionybės įgyvendinimo trūksta tik sunaikinti jos nukrypimus.

Žinios tikros yra tik tos, kurios įgytos savo minčių pastangomis, o ne atmintimi.

Tik visai pamiršę tai, ko mokėmės, pradedame iš tikro pažinti.

HENRIS DEIVIDAS TORO

Nenutrūkstamas svetimų minčių srautas turi sulaikyti ir slopinti savas mintis, o ilgainiui – netgi visai susilpninti minties galią. <...> Štai kodėl nuolatinis mokymasis minkština galvą. <...> Vaikyti savo mintis, kad būtų vietos knyginėms, man regis, tas pat, kas parduoti savo žemes, kad išvystum svetimas.

ARTURAS ŠOPENHAUERIS

Gyvenimą stumia tik ta mintis, kuri pasiekta savo protu arba bent jau atsako į klausimą, kilusį dar sieloje. O svetima mintis, kurią įsileidžia protas ir atmintis, nedaro įtakos gyvenimui ir susigyvena su bjauriais poelgiais.

Mažiau skaitykite, mažiau mokykitės, daugiau galvokite. Mokykitės ir iš mokytojų, ir iš knygų tik to, ką norite sužinoti.

Auklėjimo pagrindas – santykio su visa kuo pradžia ir to santykio lemiamas elgesio nustatymas.

O kas papiktintų vieną iš šitų mažutėlių, kurie mane tiki, tam būtų geriau, kad asilo sukamų girnų akmuo būtų užkabintas jam ant kaklo ir jis būtų paskandintas jūros gelmėje.

MT 18, 6

Auklėjant vaikus nereikia pamiršti, kad auklėjame juos ne gyventi dabar, o geresnei žmonijos ateičiai, tai yra gyventi kitomis, geriausiomis sąlygomis. Auklėdami vaikus dėl būsimo, geresnio pasaulio tvarkos, mes kartu taisome būsimą pasaulio sąrangą.

PAGAL IMANUELĮ KANTĄ

Man atrodo, kad didžiausia tėvų ir auklėtojų pareiga yra išmokyti vaiką suvokti savo dievišką prigimtį.

VILJAMAS ELERIS ČANINGAS

Religinis mokymas – auklėjimo pamatas, o dabar mūsų krikščioniškame pasaulyje mokoma to, kuo netikima.

Be nusižeminimo neįmanomas tobulumas. „Kam man tobulėti, jei aš ir taip geras?“

Kuo aukščiau esi, tuo labiau nusižemink. Daug žmonių gyvena kilniai ir šlovingai, tačiau paslaptys atsiveria tik nusižeminusiesiems. Neieškok per sunkių ir ne tavo jėgoms skirtų dalykų. Bet apie tai, kas tau paskirta, mąstyk pagarbiai. Nebūk smalsus ten, kur nereikia. Tau ir taip atverta daugiau, nei pajėgi suprasti.

IŠ *APOKRIFŲ*

O Jėzus, pasivadinęs juos pas save, tarė: „Jūs žinote, kad tautų valdovai engia tautas ir didžiūnai rodo joms galią. Tarp jūsų to nebus. Jei kas norėtų tapti didžiausias iš jūsų, tebūnie jūsų tarnas, ir kas panorėtų būti pirmas tarp jūsų, tebūnie jūsų vergas. Žmogaus Sūnus irgi atėjo ne kad jam tarnautų, bet pats tarnauti ir savo gyvybės atiduoti kaip išpirkos už daugelį.“

MT 20, 25–28

Dalis draugų giria tave, dalis smerkia ir kritikuoja; artėk prie tų, kurie kaltina, ir traukis nuo tų, kurie giria.

TALMUDAS

Kai strėlė nepataiko į taikinį, šaulys kaltina save patį, ne kitą. Taip elgiasi ir išminčius.

KONFUCIJUS

*Prisimink visus blogus dalykus, kuriuos esi padaręs, ir stenkis blogai nesi-
elgti. Jeigu vis prisiminsi, ką nuveikei gera, tai ims kliudyti daryti gerus
darbus.*